

*A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ
Tankerületi Igazgatója
részére*

Tárgy: jogellenes a pedagógusoknak a köznevelés helyzetével kapcsolatos véleményére, véleménynyilvánítására irányuló érdeklődés, adatgyűjtés

Tisztelt Igazgató Asszony / Úr!

Ezt a levelet egy állampolgár azért juttatta el Önnek, mert tudomása/feltételezése szerint a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) Ön által vezetett tankerületének illetékességi területén Ön vagy valamely beosztottja a KLIK által fenntartott egyik intézmény igazgatójánál vagy valamely pedagógusánál érdeklődött arról, hogy kik, illetve hányan kívánnak a pedagógusok közül részt venni a közoktatás helyzetével kapcsolatos helyi vagy országos demonstrációkon. Mivel pedig ez a tevékenység jogsértő, az Ön vizsgálata és fellépése válik szükségessé.

Az ilyen adatgyűjtés az érintett személyek személyes adatai védelméhez való jogát közvetlenül, szabad véleménynyilvánításhoz való jogát pedig közvetve súlyosan megsérti.

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.) szerint a politikai véleményre vonatkozó személyes adat különleges adat (3. § 3. pont), amelyet a törvény szigorúan véd. A véleménynyilvánítás szabadsága pedig védelemben részesíti azt a jogot, hogy az egyén szabadon kinyilváníthassa véleményét, de azt is, hogy annak kinyilvánításától tartózkodjon. A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (Gytv.) szerint a gyülekezési jog gyakorlása keretében békés összejövetel, felvonulások és tüntetések (a továbbiakban együtt: rendezvény) tarthatók, amelyeken a résztvevők véleményüket szabadon kinyilváníthatják, és a rendezvény résztvevői jogosultak a közösen kialakított álláspontjukat az érdekeltek tudomására hozni (2. §).

A közoktatás állapotáról, mint valamely közpolitikai kérdésről alkotott vélemény, valamint az adott kérdésről szóló tüntetésekkel kapcsolatos szimpátia, az azon való részvétel ténye vagy szándéka politikai véleménynek minősül, az erre vonatkozó személyes adat pedig különleges adat. A gyülekezési jogukkal élő polgárok úgy nyilvánítják ki politikai véleményüket, hogy

azonosíthatóvá válnak, ezzel pedig feladnak valamennyit védett magánszférájukból, ez azonban nem jelenti azt, hogy a politikai demonstráción arccal vállalt véleményüket bárki, akár a munkáltatójuk, lejegyezheti és nyilvántarthatja. Megjegyezzük, hogy ha valaki nyilvántartásba veszi azok véleményét, akik önként kifejezték azt, akkor rajtuk kívül azokról is előáll egy nyilvántartás, akik bármilyen okból tartózkodtak véleményük kinyilvánításától.

A különleges adatokat a magyar jog speciális, kiemelt védelemben részesíti. Főszabály szerint különleges adat akkor kezelhető, ha az adatkezeléshez az érintett írásban hozzájárul. Az Infotv. 3. § 7. pontja alapján a hozzájárulás az érintett akaratának önkéntes és határozott kinyilvánítása, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok – teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő – kezeléséhez. Ilyen hozzájárulás hiányában az érintettek politikai véleményéről sem lehet kikérdezni sem az érintetteket, sem harmadik személyeket (például az érintettek munkatársait, intézményvezetőjét). A munkáltató többszörösen is hatalmi helyzetből teszi fel a kérdéseit, amelyekre így az érintettnek nincs módja szabadon eldönteni, hogy válaszol-e vagy sem. Önmagában tehát már a kérdésfeltevés is jogszerűtlen adatkezelést eredményezhet, ha az érintettek nem érezhetik úgy, hogy szabadon eldönthetik, munkáltatójuknak elárulják-e, vagy inkább elhallgatják előle politikai véleményüket.

Az érintettek számára több lehetséges út áll rendelkezésre hogy az ellenük irányuló jogszerűtlen eljárással szemben érvényesítsék jogaikat.

1. Az Infotv. alapján az érintettek tiltakozhatnak személyes adataik kezelése ellen, és kérhetik a rögzített adatok megsemmisítését. A tiltakozásra az adatkezelő 15 napon belül köteles írásban reagálni. Amennyiben a tiltakozás nyomán az adatkezelés jogszerűségét állapítják meg, és ezzel az érintett nem ért egyet, vagy az adatkezelő nem válaszol, akkor az érintett bírósághoz fordulhat. A bíróság előtt az adatkezelő köteles bizonyítani azt, hogy jogszerű volt az adatkezelése. Ha ezt nem sikerül bizonyítania, akkor akár még kártérítés vagy sérelemdíj is követelhető az adatkezelőtől.

2. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnál (NAIH) nemcsak a jogosulatlan adatkezeléssel érintettek, hanem bárki vizsgálatot kezdeményezhet arra hivatkozással, hogy személyes adatok kezelésével kapcsolatban jogsérelem következett be, vagy annak közvetlen veszélye fennáll. A NAIH a vizsgálata során minden iratba betekinthez, az adatkezelőtől írásbeli és szóbeli felvilágosítást kérhet. Ha a jogellenes adatkezelés különleges adatokat érint, a bejelentést követően hatósági eljárás indul. Az iskolai adatgyűjtés tehát egyértelműen adatvédelmi hatósági eljárást kell maga után vonjon. A NAIH nem csak az adatok törlését rendelheti el, hanem bírságot is kiszabhat, ami százezertől húszmillió forintig terjedhet.

3. Az adatvédelmi jogkövetkezményeken kívül a listázásnak polgári jogi jogkövetkezményei is lehetnek. A személyiségi jogok a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) védelme alatt állnak. A személyiségi jogokat az adatkezelés és adatfeldolgozás sem sértheti, és politikai véleményük miatt az érintetteket nem érheti hátrányos megkülönböztetés. Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvtv.) értelmében a valós vagy vélt politikai vagy más vélemény miatti közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés, zaklatás, jogellenes elkülönítés és megtorlás az egyenlő bánásmód követelményének súlyos megsértését valósítja meg, és az emiatt keletkezett igények személyiségi jogi perben érvényesíthetők. A perben az érintett követelheti a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől, továbbá a jogsértéssel előállott dolog, azaz a lista megsemmisítését, és sérelemdíjat is követelhet.

4. Végül a listázásnak büntetőjogi következményei is lehetnek. A Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) szerint vétséget követ el az, aki személyes adattal visszaél. A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha a személyes adattal visszaélést különleges adatra követik el. A büntetés bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha személyes adattal visszaélést hivatalos személyként vagy köz megbízatás felhasználásával követik el. A tényállás megvalósulásának megállapításához szükséges jelentős érdeksérelmet a politikai vélemény kötelező kinyilvánítása, a rendezvényen való megjelenéstől való elrettentés alapozhatja meg.

Annak érdekében, hogy ilyen eljárásokra ne kerüljön sor, az Ön közbenjárása is szükséges: tegyen azért, hogy a tankerület illetékességi területén az állami fenntartású nevelési-oktatási intézményekben ne fordulhasson elő jogellenes adatgyűjtés. Amennyiben ilyenről tudomást szerez, intézkedjen annak leállításáról.

Amennyiben kérdése merülne fel e levélben foglaltakkal kapcsolatban, vagy bármiben segítségére lehetünk, kérjük, keresse a TASZ-t az tasz@tasz.hu email címen vagy a +36 1 209 0046 telefonszámon.

Budapest, 2016. február 16.

Üdvözlettel:

Mráz Attila
programvezető
Tanszabadság Program

Dr. Szabó Máté
szakmai igazgató

Tisztelt Állampolgárok! Amennyiben tudomásuk van iskolákban politikai véleményt firtató rendőri adatgyűjtésről, juttassák el ezt a levelet a megyei rendőrfőkapitánynak. A megyei rendőrfőkapitányságok elérhetőségei az oldalsávban kiválasztható főkapitányságokra kattintva itt található: <http://www.police.hu/ugyintezes/szerv/orszagos-rendor-fokapitanysag>